

Remissie voer Gerrit Hartgerss

Wij Statholder Cantzler ende Raeden des Furstendombs Gelre ende Graefschaps Zutphen Allen den geenen die dese tegenwoirdige sullen sien offte hoeren lesen, doen te weten Also ons durch Gerrit Hartgerss Onderdaen des Ampts. Ermel gepresentiert, avergegeven Is geweest sekere oetmoedige Supplicatie en eenige daeraen hangende condtschappen Inhaldende en vermeldende welcker gestalst hij Int beginsel des Jairs xc. mit sijnen Broeder Herman Hartgerss mit oire wagen gedientt hadden den Scholtis van Doirnspick om holtt toe voeren end dat hy Scholtus oerluyden en andere In den voorn Ampte, In een huijsmans huys hadden doen eten bereyden, daer oick was eene genoempt Tijman henrickxz end dat sij gebroederen wel beschoncken sijnde sich van Idtt geselschap vertoegen ende int selve huijs sich nedergeleytt Indie koestalle om te slaepen, Ende dat het daernae sich toegedraegen, dat die voorn Tijman Henricks gekomen slaende op sijnen voorn Broeder seggende Dit is myn Man? waerop zijn broeder wacker wordende) andtwoorden laette myn doch liggen was hinder Ick U. hiertoeliggen ende datt enenwal die voorn. Tijman (: gewapent mett een kaetzbalger) sich met hadde willen tucken, so dat syn voorn broeder hadde moeten oprijzen ende den voorn Tyman mit Idt achterste van syn roer so voel moegelick) van sich gekeertt, dorch welcke romoeren Hy ten lesten wacker geworden, siende sijnen broeder In noott ende hem begerende toe redden, daerover die voorn. Tijmen waere gewontt worden, die daer aen gestorven tott groett Leetwesen van hem Supplnt (wiens hele die Almoegende Godt In erbichheit moet erfreuwen :) blickende by sekere copie van een certificatie geautentisiert durch den Landtschrijver Voett, vnde off wal hij Gerrit Hartgers voorn sich tzedertt geexuleertt hadde doch niettemin durch sijne vrunden, aen die weduwe, kinderen, en vrunden van za: Tijman henrixz die swoen doen versoecken ende oick bekommen, als sulx uut Auctenticque Copie bij sijne voorn requeste gefuecht sijnde toe ersien waere. Aen ons versoeckende Dwel wy uut. tgenich voors is genochsam hadden toe vernemen, dat za: Thyman henricks ongemack ende onlust gesocht als dan syn Manieren waeren, des Godt die heere hem vergeven moste; gelick tzelve te vernemen uut die attestatie vanden Scholtis van Ermel, oick bij syne voorn requeste gehecht synde te sien, ende ter noott by wydere condtschappen konde bygebracht werden, ende dat lestlich hij Supplnt uut den slaep kommen, sach den voorn Tijman mitt een kaetsbalger gewaepentt, ende dat zijn broeder niet en hadde dan een Ledich roir, bevresende alsoe dat zijn broeder solde worden gequest, ende aldus den zal: Tijman henricksz gewont. Dat wij daerom die voirgh circumstantien believeen wolden te merwegen, ende hem sulcken ongeluck vergeven, mit sampt corporelle criminelle ende civiele broecken, doende hem daer van expedieren brieven van remissie in forma S. Wij Daeromme res Anno Actum 14en junij 1595

Bron: Gelders Archief, 0124 Hof van Gelre en Zutphen, "Remissieboek". Register van acten van remissie van doodslag en van abolitie van straf, 1570-1596, inv. 4819.

Moderne vertaling.

Remissie voor Gerrit Hartgersz

Wij, stadhouder, kanselier en raden van het Vorstendom Gelre en het graafschap Zutphen, maken aan allen die deze tegenwoordige brief zullen zien of horen voorlezen bekend:

Dat ons, door Gerrit Hartgersz, onderdaan van het ambt Ermelo, is aangeboden en overhandigd een zekere ootmoedige smeekbede, met daarbij behorende verklaringen, waarin onder andere het volgende werd uiteengezet:

Dat hij, in het begin van het jaar 1590, samen met zijn broer Herman Hartgersz, met hun wagen in dienst was van de schout van Doornspijk, voor het vervoer van hout. En dat genoemde schout, samen met anderen uit genoemd ambt, hen had laten eten in het huis van een landbouwer, waar ook een zekere Tijman Henricksz aanwezig was.

Dat zij, de broers Hartgersz, na een goed glas te hebben gedronken zich uit het gezelschap hadden teruggetrokken en zich te rusten hadden gelegd in de koeienstal van datzelfde huis.

Dat het zich vervolgens zo had toegedragen dat genoemde Tijman Henricksz bij nacht was gekomen, en daarbij slaand op zijn broer had gezegd: "Dit is mijn man!" Waarop zijn broer wakker werd en antwoordde: "Laat mij toch liggen, wat hindert het u dat ik hier lig?"

Dat daarop genoemde Tijman, gewapend met een *kaetsbalger* (kort zwaard of dolk), op hem toegekomen was alsof hij hem iets wilde aandoen, zodat zijn broer had moeten opstaan en hem, met het achterste van zijn geweer, zo goed als hij kon, van zich had afgeweerd.

Dat hij (Gerrit), wakker geworden door dit tumult, zag dat zijn broer in nood was en hem wilde helpen, waarop de genoemde Tijman verwond raakte, aan welke verwonding hij uiteindelijk is overleden — tot groot leedwezen van hem, de verzoeker (wiens ziel de Almachtige God in erbarmen moge ontvangen).

Zoals ook blijkt uit een gewaarmerkte kopie van een certificaat, opgesteld door de landschrijver Voet.

Dat hij, Gerrit Hartgersz, zich sindsdien in ballingschap heeft begeven, maar niettemin, door tussenkomst van vrienden, verzoening heeft gezocht — en gekregen — van de weduwe, kinderen en verwanten van de overleden Tijman Henricksz, zoals blijkt uit de authentieke kopie die bij zijn verzoek is gevoegd.

Dat wij, naar aanleiding van wat bovenvermeld is, voldoende hebben kunnen vernemen dat de genoemde Tijman Henricksz ten tijde van het voorval uit was op onrust en overlast, zoals ook zijn aard en gedragingen waren (God moge hem vergeven), en dat dit mede blijkt uit de verklaring van de schout van Ermelo, die eveneens bijgevoegd is.

Dat het voorval niet anders te duiden is dan dat de verzoeker, wakker geworden uit zijn slaap, zag dat Tijman met een wapen gewapend was, terwijl zijn broer slechts een leeg geweer had, en dat hij, uit vrees dat zijn broer verwond zou raken, handelde zoals hij deed — met als gevolg dat de genoemde Tijman Henricksz gewond raakte.

Dat wij daarom de hiervoor genoemde omstandigheden in overweging willen nemen en hem dit ongelukkige voorval willen vergeven, zowel in strafrechtelijke als civielrechtelijke zin, en hem daarom een brief van remissie doen toekomen, in wettelijke vorm.

Wij geven hierom.

Aldus geschied op 14 juni 1595.

Tekst en Transcriptie: J.M. Goudbeek 29-04-2025.

Bij het gebruiken van gegevens uit deze bewerking voor genealogische of historische doeleinden of ten behoeve van publicaties, in welke vorm ook, word een adequate bronvermelding naar deze bewerking zeer op prijs gesteld.